

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
С. Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија

Voronezh State University
Russia

Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

I

Шестая международная научная
конференция

Шеста меѓународна научна
конференција

Sixth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 октјабр 2021 / 18-19 октомври 2021 / 18-19 October 2021

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
С. Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија
Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

Шестая международная научная
конференция

Шеста меѓународна научна
конференција

Sixth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 октјабрја 2021 / 18-19 октомври 2021 / 18-19 October 2021

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

ФИЛКО
FILKO

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

80(062)
821.163.3.09(062)

ЗБОРНИК на трудови [Електронски извор] / Шестата меѓународна научна конференција ФИЛКО филологија, култура, и образование, 18-19 октомври 2021 = Сборник статей / Шестая международная научная конференция ФИЛКО филология, культура и образование, 18-19 октября 2021 = Conference proceedings / Sixth International scientific conference FILKO philology, culture and education, 18-19 October 2021 ; [главен и одговорен уредник Драгана Кузмановска]. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев", 2022

Начин на пристапување (URL):
<https://js.ugd.edu.mk/index.php/fe/issue/view/289>. - Текст во ПДФ формат, содржи 295 стр., илустр. - Наслов превземен од екранот. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-871-8

а) Филологија -- Собири б) Македонска книжевност -- Компаративни студии -- Собири в) Англиска книжевност -- Компаративни студии -- Собири г) Руска книжевност -- Компаративни студии -- Собири д) Високо образование -- Онлајн-настава -- Ковид -- Собири

COBISS.MK-ID 56582405

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Жана Грачева, Филолошки факултет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Весна Коцева, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Ана Витанова Рингачева, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска (С. Македонија)
Даниела Коцева (С. Македонија)
Светлана Јакимовска (С. Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (С. Македонија)
Ана Витанова Рингачева (С. Македонија)
Силвана Симоска (С. Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (С. Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Мадлен Данова (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Милутин Ѓуричковиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булик (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Ирина Аржанова
Наташа Сарафова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Биљана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Кире Зафиров

Адреса на организацискиот комитет:

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

Година на издавање и печатење - 2022

Место на издавање - Штип

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Жанна Грачева, Филологический факультет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Весна Коцева, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Ана Витанова-Рингачева, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Драгана Кузмановска (С. Македония)
Даниела Коцева (С. Македония)
Светлана Якимовска (С. Македония)
Ева Гёргиевска (С. Македония)
Ана Витанова-Рингачева (С. Македония)
Силвана Симоска (С. Македония)
Татьяна Стояновска-Иванова (С. Македония)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софья Заболотная (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Татяна Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Мадлен Данова (Болгария)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Вольф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Сербия)
Милутин Джуричкович (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Ирина Аржанова
Наташа Сарафова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Марьяна Розенфельд (русский язык)
Бильяна Иванова (английский язык)
Снежана Кирова (английский язык)
Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Кире Зафиров

Адрес организационного комитета

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. С. Македония

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

Год издания и печати - 2022

Место публикации - Штип

EDITORIAL STAFF

Zhanna Gracheva, Faculty of Philology, VGU
Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Vesna Koceva, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Ana Vitanova Ringacheva, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Dragana Kuzmanovska (N. Macedonia)
Daniela Koceva (N. Macedonia)
Svetlana Jakimovska (N. Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Ana Vitanova Ringacheva (N. Macedonia)
Silvana Simoska (N. Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (N. Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Madlen Doncheva (Bulgaria)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Milutin Djurichkovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalışkan (Turkey)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Irina Arzhanova
Natasha Sarafova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)
Maryana Rozenfeld (Russian)
Biljana Ivanova (English)
Snezana Kirova (English)
Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kire Zafirov

Address of the Organizational Committee

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

Year of publication - 2022

Place of publication - Stip

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar, Petrovska Sonja and Xhambazi Gzim - GENDER AND LEVEL OF TEACHERS' KNOWLEDGE ON KEY FEATURES OF INTERCULTURAL EDUCATION.....	13
2. Ćeklić Nina S. - CONCEPTUAL POSITION AS A COMPOSITION PRINCIPLE IN REMNANTS OF THE WORLD BY IGOR MAROJEVIĆ.....	23
3. Gjorgjeva Ivana, Jankova Alagjovska Natka - ANGELA CARTER'S BLOODY CHAMBER IN RELATION TO THE SECOND WAVE FEMINISM	31
4. Пиев Крсте, Поп Зариева Наталија, Крстева Марија, Донеv Драган - THE NOTION OF BANISHMENT IN SHAKESPEARE'S PLAYS	39
5. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN SCHOOLS.....	45
6. Јованова-Митковска Снежана- КВАЛИТАТИВНАТА МЕТОДОЛОГИЈА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА ВО ОПШТЕСТВЕНИТЕ И ХУМАНИСТИЧКИТЕ НАУКИ	49
7. Крстев Марија, Донеv Драган, Поп Зариева Наталија, Илиев Крсте HEMINGWAY IN HEMINGWAY'S GIRL.....	59
8. Kujundžić Maja, Ćeklić Nina - SOCILINGUISTIC USE OF THE PASSIVE IN TWO 19TH CENTURY BRITISH NOVELS.....	65
9. Vangelov Nikola - INTERCULTURAL CHARACTERISTICS OF DIGITAL MARKETING	75
10. Антониевски Горан, Асани Агим - КАРАКТЕРИСТИКИ НА ГАСТРОНОМИЈАТА ВО ПОЛОШКИОТ РЕГИОН.....	83
11. Аржанова Ирина- СУЩНОСТЪ ЧЕЛОВЕКА И ИДЕАЛЫ ЖИЗНИ У СЛАВЯН.....	91
12. Арязмова Ольга Витальевна - ЛИТЕРАТУРНЫЙ ТРАВЕЛОГ В ЛИНГВОКУЛЬТУРНОМ ИЗМЕРЕНИИ (на материале «Африканской книги» А. М. Стесина).....	99
13. Bangoji Salija -TEACHER COMPETENCIES FOR THE KNOWLEDGE SOCIETY	105
14. Василевская Анастасия - РАБОТА С ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ДЕТАЛЬЮ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ.....	113
15. Витанова-Рингачева Ана, Мицева Сузана ЈУРУЦИТЕ – МАКЕДОНСКИТЕ АМИШИ.....	117
16. Гальцова Дарья - СИНОНИМИЧЕСКИЕ СООТВЕТСТВИЯ В НАИМЕНОВАНИЯХ ОБРАГОВ (НА МАТЕРИАЛЕ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ)	123
17. Гладышева Светлана - КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО «СЛОВО» В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ РУССКОГО ЗАРУБЕЖЬЯ.....	129
18. Голаков Костадин, Методијески Дејан - КАРАКТЕРИСТИКИ НА РУСКАТА ГАСТРОНОМИЈА.....	135
19. Грачева Жанна, Ганделидзе Диана - ЯЗЫКОВАЯ МОДА В РОССИИ НАЧАЛА XXI ВЕКА.....	143

20. Гркова-Беадер Марија - ПРАВОПИСОТ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	155
21. Денкова Јованка - БЕГСТВО ВО/ОД ВИРТУЕЛНАТА РЕАЛНОСТ НА СОНИШТАТА	165
22. Ђуричковиќ Милутин - РУСКА ДРАМА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	175
23. Донев Драган, Поп Зариева Наталија, Костова Кристина, Илиев Крсте ИГИТАЛНИТЕ НОМАДИ КАКО КУЛТУРОЛОШКИ ФЕНОМЕН ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО.....	185
24. Иљина Татјана, Моу Шужань - ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОССИИ И КИТАЕ.....	191
25. Иванов Стефан, Мартиновска Банде Цвета, Ивановска Билјана ОБРАБОТКА НА ПРИРОДЕН ЈАЗИК СО ТЕХНИКИ НА МАШИНСКО УЧЕЊЕ	197
26. Ивановска Билјана, Џафери Гзим - ГОВОРНИТЕ ЧИНОВИ И НИВНАТА ПОВРЗАНОСТ СО УЧТИВОСТА ВО ВРЕМЕ НА КОРОНА КРИЗАТА	203
27. Карначук Ирина - КЛАССИЧЕСКАЯ ЛИТЕРАТУРА КАК СПОСОБ СОХРАНЕНИЯ НРАВСТВЕННОСТИ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ	209
28. Ковилоски Славчо - ЗА ПОСТОЕЊЕТО НА МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНА КРИТИКА ВО XIX ВЕК.....	213
29. Косяков Сергей - ИСТОРИЯ ПОПЕЧИТЕЛЬСТВА О СЛЕПЫХ И БИБЛИОТЕЧНОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ НЕЗРЯЧИХ В ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ	221
30. Котев Иван - ПРАВДАТА И НЕПРАВДАТА ВО ФОЛКЛОРОТ (Во македонските народни песни, приказни и кратките жанри)	227
31. Мелкадзе Нанули - ЗАСТОЛЪЕ КАК ФРАГМЕНТ ГРУЗИНСКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЫ МИРА	237
32. Младеновска-Ристовска Катерина - КУЛТОТ НА ВОДАТА ВО РЕЛИГИЈАТА НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ.....	245
33. Нагина Ксения - ОБ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЯХ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ: ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ ТВОРЧЕСТВА Л. ТОЛСТОГО	253
34. Негриевска Надица - СИНТАКСИЧКИ ФУНКЦИИ НА ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ МОЖНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	261
35. Пигунова Ксения - СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОСТРАНСТВЕННО-ВРЕМЕННОЙ КАРТИНЫ МИРА В РОМАНЕ ЕВГЕНИЯ ВОДОЛАЗКИНА «ЛАВР».....	271
36. Попов Сергей - ДИАЛЕКТНАЯ ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ЛЕКСИКА В РЕГИОНАЛЬНОЙ ТОПОНИМИИ РОССИИ	279
37. Рогич Петја -БУГАРСКИОТ, МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК – СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ.....	283
38. Сарафова Наташа - РАДИКАЛНООСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФЕМИНИЗАМ ВО ДЕЛАТА НА АНГЕЛА КАРТЕР	291
39. Саздова Викторија, Ивановска Билјана - ЈАЗИЧНИТЕ ЕДИНИЦИ СО ПОЗИТИВЕН ЕМОЦИОНАЛЕН ПРИЗНАК ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ-МАКЕДОНСКИ	299

40. Стојановска-Стефанова Анета, Рунчева-Тасев Христина, Магдинчева Шопова Марија - КОМУНИКАЦИСКИ ПРЕДИЗВИЦИ ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ОПШТЕСТВА.....	307
41. Тасевска Марица - ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК ВО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈА. ИСКУСТВА И ПРЕДИЗВИЦИ.....	315
42. Тернова Татјана, Фролова Анна - РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ПАМЈАТИ В ПОЕЗИИ ОКСАНЫ ВАСЈАКИНОЙ	321
43. Ткаченко Дмитрий - ИНКЛУЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В РОССИИ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ОПЫТА	327
44. Ткаченко Татјана - ОПЫТ ОБРАЩЕНИЯ К СЛАВЯНСКИМ ЯЗЫКАМ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В СПОРТИВНОМ ВУЗЕ	333
45. Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ШПАНСКИ И АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО УСЛОВИ НА ПАНДЕМИЈА	339
46. Урумова-Марковска Славица - ТЕХНОЛОГИЈАТА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО КАКО ПРЕДИЗВИК ЗА ЗДРАВ ДЕТСКИ РАЗВОЈ	347
47. Цацков Оливер - МОРАВСКАТА МИСИЈА НА КИРИЛ И МЕТОДИЈА ЗНАЧАЕН ФАКТОР ЗА СЛОВЕНСКАТА ПИСМЕНОСТ.....	355
48. Шутаров Васко - СПЕЦИФИКИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА	363

СИНТАКСИЧКИ ФУНКЦИИ НА ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ МОЖНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Доцент д-р Надица Негриевска

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Македонија

nadica.markoska@ugd.edu.mk

Апстракт

Предлозите, како што и самото име кажува, стојат пред зборот на кој се однесуваат и воспоставуваат некаков синтаксички однос меѓу зборот пред кој стојат и зборот кој им претходи. Во наставата по странски јазици предлозите претставуваат граматичка единица која многу тешко ја усвојуваат слушателите. Причина за тоа е влијанието од мајчиниот јазик бидејќи одредени конструкции од мајчиниот јазик се пренесуваат во усвојувањето на странскиот јазик.

Предмет на нашето истражување се предлошките конструкции во италијанскиот јазик кои имаат чисто синтаксичка функција: подметска (предлогот *di* го воведува подметот), функција на директен предмет (предлогот *di* го воведува директниот предмет), функција на апозиција (предлогот *da* ја воведува апозицијата), подметска и предметска предикативна функција (предлозите *di, a, da, in, per*) го воведуваат природниот додаток во функција на подмет или директен предмет, функција на агенс (предлогот *da* го воведува предлошкиот агенс) и дативна функција (предлогот *a* го воведува индиректниот предмет).

Главната цел на овој труд е преку темелна анализа на синтаксичките функции на простите предлози во италијанскиот јазик да увидиме во кои случаи имаме целосна или делумна еквиваленција, а во кои случаи не постои еквиваленција меѓу италијанските и македонските предлошки конструкции во поглед на граматичките функции.

Клучни зборови: *прости предлози, синтаксички функции, еквиваленти, италијански јазик, македонски јазик*

Вовед

Предлогот или препозитивна партикула служи за да воспостави различни односи меѓу зборовите во реченицата. Поточно, меѓу двата термина (именка, придавка, замена, инфинитив од глаголот) тој го одредува односот на вториот термин во однос на првиот: *ritorno da Napoli, tavolo di marmo, pieno di denaro, resto in casa* итн. (Tinto, 1957: 208). На сличен начин ги дефинира предлозите и лингвистот Фогараси, кој вели: „предлозите, како што и самото име кажува, стојат пред зборот на кој се однесуваат и воспоставуваат некаков синтаксички однос меѓу зборот пред кој стојат и зборот кој им претходи“ (Fogarasi, 1969: 242). Во наставата по странски јазици предлозите претставуваат граматичка единица која многу тешко ја усвојуваат слушателите. Причина за тоа е влијанието од мајчиниот јазик бидејќи одредени конструкции од мајчиниот јазик се пренесуваат во усвојувањето на странскиот јазик. Она што често доведува

до потешкотии во усвојувањето на предлозите е совладувањето на нијансите кои се однесуваат на семантиката на предлозите. Овие нијанси во значењето најмногу проблеми им создаваат на ненативните говорители, но понекогаш и на самите нативни говорители. Предмет на нашето истражување се предлошките конструкции во италијанскиот јазик кои имаат чисто граматичка или синтаксичка функција: подметска (предлогот *di* го воведува подметот), функција на директен предмет (предлогот *di* го воведува директниот предмет), функција на апозиција (предлогот *da* ја воведува апозицијата), подметска и предметска предикативна функција (предлозите *di, a, da, in, per*) го воведуваат природниот додаток во функција на подмет или директен предмет, функција на агенс (предлогот *da* го воведува предлошкиот агенс) и дативна функција (предлогот *a* го воведува индиректниот предмет). Целта е да утврдиме во кој случај се поклопуваат целосно или делумно со соодветните македонски конструкции, или пак воопшто не се поклопуваат, односно се разликуваат.

Функција на подмет и директен предмет

Во италијанскиот јазик со именките во функција на подмет или директен предмет може да стои и партитивниот член со кој се означува дел од некоја целина или неопределена количина. Партитивниот член се образува со простиот предлог *di* и соодветна форма на определениот член во зависност од родот и бројот на именката пред која стои. Се јавува во еднина со конкретни или апстрактни именки кои немаат множинска форма. Со оглед на тоа што неопределениот член во италијанскиот јазик нема форма за множина, множинската форма на партитивниот член се користи наместо множина на неопределениот член. Формите на партитивниот член можат да се заменат и со неопределените придавки *alcuni* и *alcune* (некои):

Италијански јазик	Македонски јазик - именска синтагма	Македонски јазик – предлошка конструкција
(1) In frigo c'è del formaggio.	Во фрижидерот има <i>сирење</i> .	Во фрижидерот има <i>од</i> сирењето.
(2) Da noi succedono delle cose strane.	Кај нас се случуваат <i>чудни работи</i> (некои чудни работи).	
(3) Ho comprato della stoffa per fare una camicia.	Купив <i>материјал</i> (некој материјал) за да сошијам кошула.	Купив <i>од</i> материјалот за да сошијам кошула.
(4) Ho fatto dei brutti sogni.	Сонував <i>лоши сониишта</i> (некои лоши сониишта).	

Македонски еквиваленти на предлошките конструкции во функција на подмет можат да бидат именски синтагми (во чиј состав може да стои и некој детерминатор или определувач) и предлошка конструкција со предлогот *od*. Во македонскиот јазик овие конструкции немаат функција на подмет. Во пример (1) станува збор за безлична реченица со глаголот „има“, која уште се нарекува

и егзистенцијална реченица, зашто со неа се тврди постоењето на нешто (Минова-Ѓуркова, 2000: 177). Предлошката конструкција со предлогот *od* има функција на предлошки предмет каде предлогот има партитивно значење. Во вториот пример во рамките на безличната реченица глаголот е употребен во безлична форма (3 лице еднина и кратка форма на повратната замена). Кај безличните реченици именските синтагми „сирење“ и „чудни работи“ имаат функција на директен предмет.

Во примерите (3) и (4) предлошката конструкција во функција на директен предмет во македонскиот јазик по функција одговара на именската синтагма во чиј состав може да стои и некој детерминатор или определувач. Во примерот (3) како еквивалент може да се јави и предлошка синтагма со предлогот *od*, меѓутоа овде станува збор за функција на предлошки предмет во чии рамки предлогот означува партитивност.

Функција на апозиција

Во италијанскиот јазик во функција на апозиција може да стои само предлогот *da*:

Италијански јазик	Македонски јазик – предлошка конструкција
(1) Gianni, <i>da</i> bambino, è vissuto a Napoli.	Џани, <i>како</i> дете, живеел во Неапол.
(2) Mio padre, <i>da</i> ufficiale, era molto severo.	Мојот татко, <i>како</i> офицер, бил многу строг.

Македонски еквиваленти на овие предлошки конструкции во функција на апозиција се предлошките конструкции со предлогот *како* кој има значење на споредување. И во македонскиот јазик овие конструкции имаат функција на апозиција.

Предикативна функција

Во италијанскиот јазик помошниот глагол *essere* не е единствениот глагол кој има функција на копула во именскиот прирок. Постојат и други глаголи, т.н. копулативни глаголи кои немаат потполно значење кога се употребени самостојно, а значењето го дополнуваат благодарение на некоја именка или придавка која следи по нив. Такви се, на пример, следните глаголи: *sembrare, parere, apparire, divenire (diventare), nascere, crescere, rimanere (restare), risultare, farsi, chiamare, dire, eleggere, nominare, dichiarare, stimare, giudicare, ritenere, fare (rendere), creare*, итн.¹ (Sensini, 2007: 426):

- (1) Laura *sembra* stanca. = Лаура изгледа уморно.
(2) Mio fratello è *diventato* ingegnere. = Мојот брат стана инженер.

¹ Превод на македонски: изгледа, се чини, се појавува, постанува, се раѓа, расте, останува, резултира, си создава, нарекува, кажува, избира, номинира, изјавува, цени, суди, смета, прави, создава итн.

Именскиот дел кој го дополнува значењето на овие глаголи и притоа формира заедно со нив глаголско-именски прирок се нарекува *complemento predicativo* или предикативна именска група. Доколку дава некаква информација за подметот во реченицата се нарекува *complemento predicativo del soggetto* или предикативна именска група во функција на подмет (примери 3 и 4), а доколку се однесува на директниот предмет се нарекува *complemento predicativo dell'oggetto* или предикативна именска група во функција на директен предмет (примери 5 и 6):

(3) Luca si è fatto *un gigante*. = Лука стана *гигант*.

(4) Le mie previsioni sono risultate *giuste*. = Моите предвидувања се покажаа *точни*.

(5) I critici considerano questo film *un capolavoro*. = Критичарите го сметаат овој филм *ремек дело*.

(6) Il tuo regalo ha reso *felici* i bambini. = Твојот подарок ги направи *среќни* децата.

Предикативната именска група во функција на подметот или директниот предмет најчесто следи директно по глаголот, но она што е карактеристично за нас е тоа што во одредени случаи може да биде воведена од страна на предлозите *a, di, da, in* и *per* формирајќи со нив предлошка конструкција која има за цел да го надополни значењето на предикатот:

Италијански јазик	Македонски јазик – предлошка конструкција	Македонски јазик – редна бројна придавка
(7) È stato eletto <i>ad</i> arbitro dell'ultima partita di calcio un vecchio giocatore.	Беше избран <i>за</i> судија на последниот фудбалски натпревар еден стар фудбалер.	
(8) Non prendere <i>a</i> modello Luca.	Не го земај <i>за</i> пример Лука.	
(9) Il dottor Rossi è <i>di</i> turno stasera.	Доктор Роси е <i>на</i> смена вечерва.	
(10) Il comandante ha messo <i>me di</i> guardia.	Командантот ме назначи мене <i>за</i> чувар.	
(11) I fumatori vengono trattati <i>da</i> appestati.	Пушачите се третираат <i>за</i> лепрозни.	
(12) Quando ho avuto bisogno, mi ha trattato <i>da</i> amico.	Кога имав потреба ме третираше <i>како</i> пријател.	
(13) Quell'orologio gli è stato dato <i>in</i> regalo dal nonno.	Тој часовник му е даден <i>на</i> подарок од дедото.	

(14) Per il mio compleanno ho ricevuto <i>in dono</i> un orologio d'oro.	За мојот роденден добив <i>за/на/како</i> подарок златен часовник.	
(15) Paolo entrò in classe <i>per primo</i> .		Паоло влезе во класот <i>прв</i> .
(16) Alessandro Magno ebbe <i>per maestro</i> Aristotele.	Александар Велики го имаше <i>за</i> учител Аристотел.	

Македонски еквиваленти за наведените италијански предлошки конструкции можат да бидат предлошките конструкции со предлозите *за*, *како*, и поретко *на*. За предлошката конструкција од примерот (15) како еквивалент може да стои само редна бројна придавка со предикативна функција. Во однос на предлогот *за* кој е најзастапен со ваква служба Димитровски истакнува дека тој служи во реченицата и како дополние на прирокот – кога овој сам не е доволно изразит (Димитровски, 1956: 15). Конески, пак, истакнува дека значењето на намена на предлогот *за* се чувствува и во овие случаи: „Тој не чини *за* поп“. Во ваква употреба може да се јави и заедно со предлогот *како*: „Задржи си го овде, *како за* домазет“. Можно е и заменување со *како*: „Таа го знаеше *како* големец.“ Од значењето на намена на предлогот *за* води почеток една ваква употреба на *за*, необична во литературниот јазик, каде што предметот директно би се сврзал за глаголот: „Го нарекол *за* ѓаолцко око“ (Конески, 1967: 516).

Минова-Гуркова објаснува дека именскиот дел на глаголско-именскиот прирок прави целина со глаголот-копула, но претставува суштински содржински дел на тој прирок, зашто го носи значењето. Се однесува на подметот, на кој (со посредство на глаголот-копула) му прирекува особености, карактеристики. Именскиот дел на глаголско-именскиот прирок претставува предикативна именска група. Тој може да биде претставен со: придавки, именки, заменки, броеви и прилози (Минова-Гуркова, 2000: 190).

Зборувајќи за директниот предмет авторката истакнува дека со некои глаголи, во класичните јазици, се јавувале и по два акузатива, најчесто: акузатив на објектот и акузатив на предикатот (кој се јавувал секогаш без член). Како последица на исчезнувањето на именската деklinација во македонскиот јазик се појавиле конструкции што му одговараат на класичниот „двоен акузатив“, на пример, по глаголите од типот: *вика*, *именува*, *прави* итн., кај кои вториот објект има јасна предикативна содржина: „Сите го викаат детето корзација“, „Селаните го направиле старецот нивни претставник“. Во стандардниот јазик е пообично место вториот директен објект да се употреби предлошки објект: „Донета го збраа *како момчак* од осумнаесет години“, „Ве сметав *за почитувач* на филмот“ (Минова-Гуркова, 2000: 204).

Функција на дативен или индиректен предмет

Италијанските предлошки конструкции со предлогот *a*² (а поретко и со предлогот *per*) најчесто имаат дативна функција, односно го воведуваат ин-

² Беспредлошки индиректен предмет се јавува само кај ненагласените лични заменки и релативната заменка *cui*.

директниот предмет во реченицата. Ваквите предлошки конструкции се познати под името *complemento di termine* (Sensini, 2007: 452). Ќе наведеме неколку предлошки конструкции со дативна функција:

Италијански јазик	Македонски јазик – предлошка конструкција
(1) Solo ieri ha annunciato <i>agli</i> amici il suo fidanzamento.	Дури синоќа им соопшти <i>на</i> пријателите за неговата веридба.
(2) Ha scritto <i>a</i> Paolo.	Му напиша <i>на</i> Паоло.
(3) Non appartengo <i>a</i> nessun partito.	Не припаѓам <i>на</i> ниедна партија.
(4) Non ha potuto assistere <i>allo</i> spettacolo perché era malato.	Не можеше да присуствува <i>на</i> претставата бидејќи беше болен.
(5) Si è adeguato <i>alle</i> circostanze.	Се навикна <i>на</i> околностите.
(6) Non gli piaceva far sapere <i>alla</i> gente i fatti suoi.	Не му се допаѓаше да им дозволи <i>на</i> луѓето да знаат за неговите работи.
(7) I soldi sono utili <i>a</i> tutti.	Парите се корисни <i>за</i> сите.
(8) Siamo grati <i>a</i> tutti per l'aiuto.	Благодарни сме <i>на</i> сите за помошта.
(9) I grassi fanno male <i>al</i> fegato.	Мрсната храна е лоша <i>за</i> црниот дроб.
(10) Fece cenno <i>alla</i> cameriera la quale provvide a portargli un bicchiere...	Ќ даде знак <i>на</i> келнерката која се погрижи да му донесе чаша...
(11) <i>A</i> me non farebbe male.	<i>На</i> мене не би ми било лошо.

Овие предлошки конструкции за воведување дативен предмет можат да стојат по преодни глаголи (примери 1 и 2), по непреодни глаголи (примери 3 и 4), по повратни глаголи (пример 5), по каузативни глаголи (пример 6), по придавки од типот на *caro* (скап, драг), *chiaro* (јасен), *utile* (корисен), *piacevole* (пријатен), *abituato* (навикнат), *simile* (сличен), *grato* (благодарен) итн. (примери 7 и 8), по изрази со глаголот *fare* (примери 9, 10 и 11). Во составот на предлошката конструкција најчесто стои именка, но може да стојат и нагласените форми на личните заменки (пример 11), како и формите на неопределените заменки (примери 7 и 8).

Индириктниот или дативен предмет ја претставува индириктнозависната именска група и со него се именува адресатот или целта на дејството. Во македонскиот јазик индириктниот предмет се јавува со граматичкиот предлог *na* (Минова-Гуркова, 2000: 205). Овој предмет најчесто се искажува со именка со предлогот *na* или пак со лична заменка во долга или кратка форма (Кепески, 1995: 151). Поради оваа негова употреба Конески го нарекува граматички знак за дативен предмет и истакнува дека во вакви конструкции предлогот *na* се испразнил од секако реално предлошко значење. Значи предлогот *na* се користи за да ги искаже дативните односи кои во некогашниот старословенски јазик се изразуваале со падежот датив. Многу глаголи што во старословенскиот јазик барале датив до себе сега го имаат до себе предлогот *na*, искажувајќи, во најопшт вид, „намена и управеност“. Намената најјасно се искажува (Димитровски, 1956: 28):

- Со глаголите што значат давање: му дава, продава, дарува, плаќа итн.;
- При глаголи што значат зборување (или писмено соопштување): му зборува, упатува, вели, соопштува, објавува, наречува, кажува итн.;
- Глаголи што означуваат дека нешто некому му се прави. Она што му се прави може да биде полезно и штетно: му помага, служи, олеснува, штети, пречи, должи итн.;
- По глаголи што означуваат извесно расположение исто така следи предлогот *на* во случај да се означува името на поимот кому таа состојба му се припишува;
- При придавки и прилози што имаат значење слично на горните глаголи стои предлогот *на*: пријатен на, сличен на, еднаков на, мил на, драг на, блазе на итн.

Забелешка: може и сличен со, еднаков со итн.

Македонски еквиваленти на горенаведените италијански предлошки конструкции се предлошките конструкции со предлогот *на*. Во примерите (7) и (9) како еквиваленти се јавуваат конструкциите со предлогот *за* бидејќи, како што објаснува Минова-Ѓуркова (Минова-Ѓуркова, 2000: 205) овде станува збор за датив за цел (полза или штета).

Функција на предлошки агенс

Глаголот во италијанскиот јазик во зависност од улогата која му ја придодава на подметот во реченицата може да има активна, пасивна или повратна форма. Глаголот е во пасивна форма кога подметот не го означува вршителот на дејството, туку она лице или предмет врз кои се врши дејството. Станува збор за пасивна форма на глаголот или како што е познато во македонскиот јазик, пасивен залог:

(1) *L'ultimo film di Fellini è stato apprezzato da tutti.* = Последниот филм од Фелини е ценет *од* сите.

(2) *L'albero è stato abbattuto dal vento.* = Дрвото беше срушено *од* ветрот.

Кога глаголот е во пасивна форма вистинскиот агенс во реченицата не е подметот (*l'ultimo film, l'albero*) туку додатокот (*da tutti, dal vento*) кој се нарекува предлошки агенс. Значи, со италијанските предлошки конструкции со простиот предлог *da* се означува агенсот во пасивната реченица. Доколку станува збор за некое живо суштество, италијанската традиционална граматика таквите предлошки конструкции ги нарекува *complemento d'agente*, а доколку се работи за агенс кој означува некој предмет или појава го користи терминот *complemento di causa efficiente*. Во македонскиот јазик не се прави разлика дали агенсот означува некое живо суштество или неживо, па затоа ќе користиме еден универзален термин – предлошки агенс:

Италијански јазик	Македонски јазик – предлошка конструкција
(3) La lezione non è stata capita bene <i>dallo studente</i> che ti ho presentato ieri.	Лекцијата не беше сфатена добро <i>од</i> студентот што ти го претставив вчера.
(4) E le naturali simpatie che nascevano tra gli allievi venivano sistematicamente osteggiate <i>dagli</i> insegnanti...	И природните симпатии што се раѓаа меѓу учениците беа систематски задушувани <i>од страна на</i> наставниците...
(5) Il bosco è squassato <i>dal</i> vento.	Шумата е растресена <i>од</i> ветрот.
(6) ...anche perché ogni rapporto era avvelenato <i>dal</i> sospetto di omosessualità.	...особено поради тоа што секоја врска беше затруена <i>од</i> сомневање во хомосексуалност.

Во италијанскиот јазик предлогот *da* е единствениот прост предлог кој ја има оваа специфична улога да го воведува агенсот во пасивната конструкција, односно личноста или предметот кои го извршуваат глаголското дејство во една пасивна реченица. Во бирократскиот и административниот јазик најчесто се користи предлошкиот израз *da parte di* (од страна на) за воведување на предлошкиот агенс. Вршителот на дејството во пасивните реченици во македонскиот јазик се изразува со предлогот *од* или предлошкиот израз „*од страна на*“. Причината за присуството на предлогот *da* (односно неговиот кореспондент во македонскиот јазик, предлогот *од*) за сигнализирање на вршителот на дејството ја наоѓаме во сфаќањето дека овде станува збор за изворот на дејството, односно за тоа од каде потекнува дејството. За разлика од италијанскиот јазик, во кој употребата на пасивните реченици е многу честа, македонскиот јазик припаѓа на оние јазици во кои речениците обично се употребуваат во активна форма. Па така, како можни еквиваленти на горенаведените примери би биле следните реченици во активна форма: (3а) „Студентот што ти го претставив вчера не ја сфатил добро лекцијата“, (4а) „Наставниците систематски ги задушувала природните симпатии што се раѓаа меѓу учениците“, (5а) „Ветрот ја растресе шумата“, (6а) „...особено поради тоа што сомневањето во хомосексуалност ја затру секоја врска“.

Заклучок

Од нашиот анализиран материјал констатиравме дека делумната еквиваленција (56%) се јавува кај функцијата на подмет и директен предмет (кај македонските предлошки конструкции се јавува предлогот *од* кој има различна синтаксичка функција), индиректен предмет (кај македонските предлошки конструкции се јавуваат предлозите *на* и *за*) и кај предикативната функција (кај македонските предлошки конструкции се јавуваат предлозите *на*, *за* и *како*). Потполна еквиваленција (29%) забележавме кај функцијата на апозиција (во македонските предлошки конструкции се јавува предлогот *како*), кај функцијата на предлошки агенс (во македонските предлошки конструкции се јавува предлогот *од*) и кај предикативната функција на предлозите *a* и *per* (во македонските предлошки конструкции се јавува предлогот *за*). Непоклопување (15%) забележавме во некои примери кај функцијата на подмет, директен

предмет и кај предикативната функција за кои во македонскиот јазик се јавуваат именска група или бројна придавка.

Користена литература

1. Димитровски, Т.И. (1956). *Значење и употреба на предлозите во македонскиот литературен јазик*. Скопје: Филозовски факултет.
2. Кепески, К. (1995). *Граматика на македонскиот литературен јазик за училиштата за средното образование*. Скопје: Просветно дело.
3. Конески, Б. (1967). *Граматика на македонскиот литературен јазик дел I и II*. Скопје: Култура.
4. Минова-Гуркова, Л. (2000). *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*. Скопје: Магор.
5. Battaglia, S. & Pernicone, V. (1965). *La grammatica italiana*. Torino: Loescher Editore.
6. Fogarasi, M. (1969). *Grammatica italiana del Novecento*. Budapest: Tankönyvkiadó.
7. Sensini, M. (2007). *La grammatica della lingua italiana*. Milano: Mondadori.
8. Serianni, L. (2005). *Grammatica italiana – Italiano comune e lingua letteraria*. Torino: UTET.
9. Tinto, E. (1957). *Grammatica scienza esatta*. Roma: Vittorio Bonacci Editore.